

משקין בית השלחין במועד מתני'

Está permitido regar los campos “sedientos” en *Jol Hamoed*. שדה שהיא עומדת בחר וצריך להשקותה תמיד El campo que se encuentra en las montañas y es necesario regarlo constantemente para que no se seque מועד של בחולו של מועד משקין אותה אפילו בחולו של מועד está permitido regarlo incluso en *Jol Hamoed*, לפי שיש לו הפסד גדול אם, porque le acarrearía a su propietario una gran pérdida si no lo regara. ודבר של הפסד התירו חכמים לטרוח. Y con relación a algo que acarrea una pérdida, los Sabios le permitieron a la persona esforzarse en *Jol Hamoed* para evitarla, כמו שאנו (דף יח.) דכתיב (דברים טז) מוצאין במסכת חגיגה (דף יח.) דכתיב (דברים טז) como nosotros lo vemos en el *Tratado de Jaguigá* (pág. 18a), que interpreta lo que está escrito en el versículo (Devarim 16:8) ששת ימים תאכל מצות וביום שביעי עוצרת לה' אלהיך SEIS DÍAS COMERÁS MATZOT Y EN EL SÉPTIMO DÍA HABRÁ CESE PARA HASHEM, Tu DIOS, de la siguiente manera: מה שביעי עצור בעשיית מלאכה אף tal como en el séptimo día “hay cese” de realización de labores, también en los seis días mencionados en el versículo hay cese de realización de labores. אי מה שביעי

Ahora bien, se podría pensar que, así como en el séptimo día hay cese de toda labor, también en los seis días debe haber cese de toda labor. תלמוד לומר השביעי Para enseñarnos que ese razonamiento no es correcto, el versículo dice: Y EN EL SÉPTIMO DÍA HABRÁ CESE, שביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה עצורין בכל מלאכה, lo cual indica que en el séptimo hay cese de toda labor, pero en los seis primeros días no hay cese de toda labor. Y dado que la Torá no especificó cuáles son las labores permitidas y prohibidas, hemos de concluir que la Torá no confió las normas que aplican en dichos días sino al criterio de los Sabios, לומר לה איו מלאכה אסורה בחולו של מועד ואי זו מותרת, para que ellos te enseñen cuál labor está prohibida en *Jol Hamoed* y cuál está permitida. ומה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה Y una labor que, de no ser realizada, significaría una pérdida, כגון להשקות בית השלחין, por ejemplo, la de regar un campo “sediento”, los Sabios sí permitieron realizarla en *Jol Hamoed*.

Y en el año de la *Shemitá*. En la *Guemará* se explica por qué la Mishná permite regar un campo en el año de la *Shemitá*.

Con aguas de un manantial que acaba de brotar. Que ahora empezó a brotar, שעדיין לא דעכשיו מתחיל לנבוע שביעי עצורין בכל מלאכה ואין ששה עצורין בכל מלאכה, lo cual indica que en el séptimo hay cese de toda labor, pero en los seis primeros días no hay cese de toda labor. Y dado que la Torá no especificó cuáles son las labores permitidas y prohibidas, hemos de concluir que la Torá no confió las normas que aplican en dichos días sino al criterio de los Sabios, לומר לה איו מלאכה אסורה בחולו של מועד ואי זו מותרת, para que ellos te enseñen cuál labor está prohibida en *Jol Hamoed* y cuál está permitida. ומה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה Y una labor que, de no ser realizada, significaría una pérdida, כגון להשקות בית השלחין, por ejemplo, la de regar un campo “sediento”, los Sabios sí permitieron realizarla en *Jol Hamoed*.

Como con aguas de un manantial que no acaba de brotar, sino de un manantial que brotó hace mucho tiempo.

Sin embargo, no está permitido regar esos campos con el agua de lluvia que formó un charco, משום דאית ביה, porque esa acción implica mucho esfuerzo, como se explicará en la *Guemará*.

NOTAS

- Las opiniones de los Rishonim difieren acerca de la prohibición de realizar labores en *Jol Hamoed*: Rashi (más adelante, pág. 11b) sostiene que ésta es por ley de la Torá. No obstante, el Tosafot (*Tratado de Jaguigá* 18a) sostiene que es por decreto rabínico, y explica que los versículos que se mencionan con relación a dicha prohibición únicamente sirven de apoyo para afianzar el decreto de los Sabios. Por su parte, el Rambam (*Leyes de Yom Tov* 7:1) explica que la persona que realiza una labor en *Jol Hamoed* es condenada a la pena de azotes para infundirle sumisión por haber transgredido una prohibición de los Sabios. El Ramban y el Rashba sostienen que, por ley de la Torá, está prohibido realizar labores que no sean de provecho para la persona durante la festividad o que no eviten algún perjuicio, pero que la prohibición de realizar una labor como suelen hacerla los expertos —aunque sea por un beneficio del que la persona gozará en la festividad— o una labor que implique mucho esfuerzo —aunque sirva para evitar una pérdida— es por decreto de los Sabios.
- El campo “sediento” es aquel que generalmente se encuentra en los lugares altos, donde el agua de las lluvias no se acumula; y por este motivo necesita riego constante (Rashi).
- La Torá prohíbe cultivar los campos en la Tierra de Israel durante la *Shemitá*, pues está escrito: Y EN EL AÑO SÉPTIMO HABRÁ CESE PARA LA TIERRA (*Vaikrá* 25:4). Sin embargo, la *Guemará* explicará, más adelante (2b), por qué la Mishná permite regar un campo durante ese año.
- La realización de una labor que requiere mucho esfuerzo está prohibida en *Jol Hamoed*, aun cuando el propósito sea el de evitar una pérdida.

(א) נע"י פהש"י לקמן ד: ד"ה: עוגיות; (ב) וראה פהש"י לקמן ג: (ג) ובי העיור בעק שמה ה' דכמי וואו עק (בראשית כה) מרגומו וואו משלה; (ד) לקמן ו: (ה) [מספחה פ"ח]; (ו) [פ"ב]; (ז) [דף ד:]; (ח) [ג"ל משלה]; (ט) [הטפחה השנה ופס עיפה נחם לא נמלא כמ"ד עין מ"ט];

תורה אור השלם

1. אשר קרך בדרך ויזבב קך כל דתחשלים אתריך ואתה עקף ויגע ולא ירא אלקים; דברים כה י: כי יבעל בידור בחוליה ובעלך בידך ומשוש חתן על פלה וישע עלך אלקיך; ישעיהו סב ה

הנהגות הב"ח

(א) מתני' ומתקנין את קקולו המים. נ"ב ע"י פהש"י בדף ה ע"א: (ב) שם ואת מקוראות המים ועושין: (ג) ג"ב דמשקן לה ואמר אבי שמעיה כ"י לא חרב מעינה ממעיין שלא נתחלה: (ד) רש"י ד"ה שלא יסקה: (ה) ד"ה שמרנה כ"י דקרא"י לא יפה אדם אמת המים כ"י אלמלא ולי"ש חרב מעינה ולי"ש לא חרב תרווייהו אחר ממעיין שלא לה נתחלה כ"ל והס"ד:

גליון הש"ס

מתני' ובשביעית בין פסחיי. עין לקמן דף ו ע"ב מוס' ד"ה מרגיעין:

מוסף רש"י

עוגיות. עגול סביב כמו (תענית יט). עג עונה ועמד בחובה (קמח ד:); א': גומות (חולין אה). לאסוף שם מים להסקות האפן (ברכות ג). ומציינין את הקברות שטורס סימנים עם הקברות כסיד כדלמר במרובה (ב"ק טג). על קברות כסיד דחור כעגמות. כדי שלא ילכו אוכלי תרומה לטם (קמח ג). מושכין את המים מאילן לאילן. דהיינו כשהם בית השלחין, דפסידא יתירא אכיל (קמח ג).

משקין בית השלחין במועד. שדה שהיא עומדת צהר וזריך להשקותה תמיד משקין אותה אפילו בחולו של מועד לפי שהוא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה ודבר של הפסד התירו חכמים לטרוח בו בחולו של מועד כמו שאנו מוצאין במסכת

חגיגה (דף יח.). דכתיב (דברים טו) ששת ימים תאכל מנחת וציוס השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור בעשיית מלאכה אף ששה עזורים בעשיית מלאכה אי מה שביעי עזור בכל מלאכה אף ששה עזורים בכל מלאכה לומר לומר השביעי שביעי עזור בכל מלאכה ואין ששה עזורים בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת ומלאכה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה כגון להשקות בית השלחין התירו חכמים: **ובשביעית**. מפרש בגמרא:

ממעין שילא נתחילה. דעכשיו מתחיל לנבוע שעדיין לא החזיקה דרכה: **בין ממעיין שלא ילא נתחילה**. אלא מעיין נובע מומן מרובה: **אכל לא ממי גשמים**. משום דלית ביה טירחא יתירא כדמפרש בגמרא: **גב' דאחי לאינפולי**. הקרקע שסביבה עדיין לא החזיקה דרכה: **משקין**. בחולו של מועד ולא חיישין לנלא נפיל ואילו טורח טירחא יתירא: **מעיין שלא ילא נתחילה**. שכבר החזיק דרכו: **מיבעיא**. דמשקה ממנו בחולו של מועד: **ביום הבעל**. שדה הוא צעמק ואינו זריך להשקותה ואין בה הפסד אם אין משקה אותה: **קא משמע לן**. מתניתין דתני בין ממעיין שלא ילא נתחילה: **ביום השלחין אין ביום הבעל**. אפילו ממעיין שלא ילא נתחילה לא: **ינישלי**. וה"ל מתחלף בחי"ת: **מאן סנא**. דמתני' דפסידא שרי למיטרח בה בחוש"מ כגון בית השלחין: **הרווחה לא**. כגון דבית הבעל דאסור להשקותה מאחר שאין בה הפסד שאין זריך להשקותה אלא להרווחה דמילתא לשויה אפלי חרפי: **אפילו במקום פסידא מיטרח לא עריחין**. דקמני מתניתין אכל לא ממי גשמים כו' משום דלית ביה טירחא: **מושפין המים מאילן לאילן**. בחולו של מועד אם יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מאילן זה לאילן אחר: **ה' לא יסקה אם השדה כולה**. צבית הבעל קמריי דהרווחה היא. אלמלא דהרווחה דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילומא חרבה ממש**. שנעשה צור למה לי למשקה להיא דהא אין לה תקנה לעולם: **שחרבה ממעיין זה וילא לה מעיין אחר**. שחרב מעינה שרגילה לשחות ממנו דכיון שרגילה לשחות לא לא משקה לה עכשיו אית ליה פסידא יתירא אפילו הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעיין שילא לה דלאו טירחא הוא אכל מי גשמים ומי קילון דטירחא הוא לא שרי אפילו לבית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי יהודה לא יפנה **י** מים כו' אלמלא דלא

שרי ר' יהודה טירחא יתירא אלמלא מתני' ר' יהודה היא דהא ראב"ע ל"ש חרב מעינה ממעיין שילא לה נתחילה ול"ש לא חרב תרווייהו אסר: **למלא**

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן ב.

משקין בית השלחין. שדה שאינה מסתפקת במי גשמים וזריך להשקותה תמיד ואם אין משקין אותה תדיר נפסדת והלכך משקין אותה בחוש"מ ומשום פסידא שרו ליה רבנן כדאמרין צ"ל אין דורשין (חגיגה דף יח. ושם) תניא אידך ששת ימים תאכל

מנחת וציוס השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור אף ששה עזורים אי מה שביעי עזור מכל מלאכה אף כל ששה עזורים מכל מלאכה תלמוד לומר השביעי ה"ל יתירא השביעי עזור מכל מלאכה ואין הששה עזורים מכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת:

וחושפין אותה. שאם נתמלא הצור מותר לחטוט להעמיקו שהעפר מיחוח אכל לחופרה נתחילה שהקרקע קשה לא משום דאיכא טירחא יתירא:

ומציינין. דליכא טירחא: **ויוצאין ע"ה הבאים**. מזהו הוא לנלא כדאמרין בגמ'

ולא דמי להני אחריי דקמני ומתקנין דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא: **עיקר ויגע**. למלא למים כדכתיב **מאן תנא פסידא אין**. משום דאשכחן לקמן דרבי מאיר פליג עלה דמתני' והאי קסמ מתניתין לא אמיא אליביה כשאר סממי משום הכי קצעי הש"ס מאן תנא:

מושכין אמת המים כו'. שאם יש שם מים תחת אילן זה יכול למושכס במועד תחת אילן אחר משום דאילן צבית השלחין דמי וזריכין למים טפי והא דתנא מושכין ולא תנא משקין אורחא דמילתא קמני דצענין זה רגילין להשקות אילנות: **י"ג ע"ה בן אמר רבי**

יהודה. עוד היה מממיר יותר אפילו צבית השלחין קא אסר להפנות משום דהוי טירחא יתירא: **לגינתו ולחורבתו**. של בית השלחין גינה מקום זרעים חורבה מקום שמרנו אילנותיו ומרשו חורבו ונטעו ושמה הוא זריך למים יותר ולא זו אף זו קמני אי נמי חרב צימו ועשאו גינה וזריכה מים תדיר יותר משאר בית השלחין ומשום דליכא טירחא יתירא לא אם

לרבי אליעזר הרווחה דלא טירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מגי רבי יהודה היא דתניא **מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב"אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילומא חרבה ממוש למה לי דמשקי לה **א** אמר אביי שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנה חרב מעינה ולא שנה לא חרב מעינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא**

עין משפטו נר מצוה

א א מ"י פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב' פ"א מהלכות שמיטה הלכה ח' סמג לאוין ע"ה ועשין דרננן ב' טו"ע"ה א"ת כ"י מקלם סעיף א':

ב ב מ"י פ"ו מהלכות יו"ט שם טו"ע"ה שם סעיף ב': **ג** ג מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג' טו"ע"ה שם סעיף ה':

ד ד מ"י פ"ח מהלכות שמיטה הלכה ט':

ה ה מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג' טו"ע"ה שם סעיף ו':

ו ו מ"י שם פ"ו הלכה י' טו"ע"ה שם כ"י מקלם סעיף ב':

ז ז מ"י שם טו"ע"ה שם סעיף א':

ח ח מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה יא':

ט ט י מ"י שם הלכה ב' טו"ע"ה שם כ"י מקלם סעיף א':

י י מ"י שם טו"ע"ה שם סעיף א':

רבינו הנאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעיין שיצא בתחילה ובין ממעיין כו'. ומקשינן השתא יש לומר ממעיין שיצא בתחילה, דהיישקין דלמא אתי לאינפולי ובני ליה אמתה משקין, ממעיין שכבר יצא ונתקין, ועמד מביכעיא, ופרקינן, איצטריך לאשמעינן דאפי' ממעיין ישן דליכא חששא דלמא נפיל ובני ליה, [אין] משקין אלא בית השלחין, שהן נטועין צמאין למים, מלשון שלהים, כדמורגמי' והוא עיקר, משלהי. אבל בית הבעל, שכבר גדל והשוריש שרשים בקרקע, כמו בעל באשור, כדכתיב והולידה והצמיחה. בין ממעיין שיצא בתחילה ובין ממעיין שלא יצא בתחילה אין משקין שדה הבעל. ואמרין, מאן תנא דחייש ממי לפסידא דבית השלחין כדי שלא יפסידו ויבישו והתיר להשקותם, ואפי' הכי לא התיר אלא דבר שאין בו טורח, אבל להשקות ממי גשמים וכיוצא בהן שיש טורח בהן לא התיר. אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא, דתנן ר' אליעזר בן יעקב אומר מושכין מים מאילן לאילן אבל לא יסקה את כל השדה. ודחינן, אימור דשמעת לר' אליעזר דל ר' שרי, הרויחה, מדקתני לא יסקה את כל השדה, אבל שלא להטריח במקום שיש פסידא מי שמעת ליה, ובא רב פפא ואוקמה לר' יהודה, דתני אין משקין ממעיין היוצא בתחילה אלא שדה בית השלחין שחרבה. ומקשינן אי חרבה למא לי השקאה, אילא מאי חרבה דקתני, חרב מעינה ויצא לה מעין אחר בתחלה.

שרי ר' יהודה טירחא יתירא אלמלא מתני' ר' יהודה היא דהא ראב"ע ל"ש חרב מעינה ממעיין שילא לה נתחילה ול"ש לא חרב תרווייהו אסר: **למלא**

גמ' דאָתי לאַינפֿלי Caso en que
puede desmoronarse הָקֶרַע
שֶׁסְּבִיבָה el suelo que lo delimita יַעֲדִיין
דָּרְכָה לא הִחְיִיקָה porque el manantial
todavía no fijó su curso.

בְּחֻלּוֹ **Está permitido regar** של מְשָׁקִין וְלֹא חֵיִישִׁין דְּלֻמָּא **en Jol Hamoed**, מִיַּד וְנָפִיל וְאִיל וְטָרַח וְיִתְּרָא **y no se teme** **que el borde se desmorone** y que la persona **vaya a realizar una labor que requiera mucho esfuerzo** para arreglarlo, algo que está prohibido en *Jol Hamoed*.

מַעְיִין שֶׁלֹא יֵצֵא בְּתַחֲלִילָה Con las aguas
de un manantial que no acaba de
brotar, **שֶׁכָּבֵד הֶחָזִיק דְּרָכּוֹ** que ya fijó su
curso...

מִי־בִעְיָא ... ¿acaso es necesario que la Mishná diga מִמְנָה בְּחוּלָה שֶׁל מוֹעֵד **que está permitido regar** un campo con sus aguas en *Jol Hamoed*?

בית הבעל Un campo “satisfecho”.
שדה הוא בעצמך ואינו צריך להשקותה Es un campo que se encuentra en un valle y no necesita ser regado para evitar que se seque, ואין בה הפסד אם אין משיקה אותה, y tampoco le provoca ninguna pérdida a su propietario si no lo riega.

arreglar los caminos, las calles y las *mikvaot*⁶, וְנוֹשִׁין כָּל צֹרְכֵי הָרִבּוּי y se realiza cualquier labor para satisfacer las **necesidades del público** en *Jol Hamoed*. וְצִיָּיִן אֶת הַקְּבָרוֹת Está permitido marcar las tumbas con cal para que los viajeros las eviten y no se impurifiquen, וְיוֹצְאִין אֶף עַל הַכְּלָאִים y también está permitido **que los comisionados del Bet Din salgan** a los campos **para** arrancar de raíz **el kiláim**⁷.

GUEMARÁ *La Guemará pregunta:*

הַשְּׁתָּא יֵשׁ לִזְמוּר מִמַּעֲיִין שְׂיֵצֵא בְּתַחֲלִילָה דְּאֵתִי לְאִינְפּוּלִי מִשְׁקִין Si la Mishná dice que con las aguas de un manantial que acaba de brotar —caso en que su borde puede desmoronarse— está permitido regar un campo en *Jol Hamoed*, מִמַּעֲיִין שְׂלֵא יֵצֵא בְּתַחֲלִילָה דְּלֹא אֵתִי לְאִינְפּוּלִי מִיבְעִיָּא entonces, con las aguas de un manantial que no acaba de brotar —caso en que su borde no puede desmoronarse—, ¿acaso es necesario que la Mishná aclare que está permitido regarlo en *Jol Hamoed*? La Guemará responde: אָמְרִי אֲצִטְרִיךְ Dijeron los estudiantes en el Bet Hamidrash: **סִי עֵס נִסְכָּרִי, אִי תִנָּא מַעֲיִין שְׂיֵצֵא בְּתַחֲלִילָה הוּא אָמִינָא** porque si la Mishná sólo dijera que está permitido regar un campo con las aguas de un manantial que acaba de brotar, pensaríamos lo siguiente: **הָכָא הוּא דְּבֵית הַשְּׁלָחִין אֵין בֵּית הַבַּעַל לֹא** “Precisamente es con relación a este caso (el del manantial nuevo) que la Mishná dijo que el campo ‘sediento’ sí se permite regar, y el campo ‘satisfecho’ (*bet habaal*) —que no necesita ser regado— **נֹשׁוּם מִשּׁוּם דְּאֵתִי לְאִינְפּוּלִי** porque el borde del nuevo puede desmoronarse y la persona lo arreglaría en *Jol Hamoed* realizando una labor que exige mucho esfuerzo”, אָבֵל מַעֲיִין שְׂלֵא יֵצֵא, אָבֵל מַעֲיִין שְׂלֵא יֵצֵא pero, con relación a un manantial que no acaba de brotar —caso en que el borde no puede desmoronarse—, אֵימָא אִפִּילוּ בֵּית הַבַּעַל נִמִּי pensaríamos que la Mishná está diciendo que con sus

permitido regar esos campos **con agua de lluvia** estancada **ni con el agua de** un pozo que deba ser extraída con **un recipiente**, porque su extracción requiere un gran esfuerzo y los Sabios no permitieron realizar en *Jol Hamoed* ninguna labor que requiera semejante esfuerzo, aun cuando se trate de evitar una pérdida. **וְאֵין עוֹשִׂין עֲוִיּוֹת לְקַנְיִים** Y **no está permitido** en *Jol Hamoed* **hacer alcorques alrededor de las vides** para que el agua de lluvia se acumule en ellos, pues es una labor que implica mucho esfuerzo.

La Mishná menciona otra labor para la que se requiere mucho esfuerzo:

R. Elazar ben Azaria dice: No está permitido excavar un canal de irrigación en *Jol Hamoed* empezándolo desde el principio, ya que esa acción conlleva mucho esfuerzo, ובשביעית y tampoco está permitido hacerlo durante la *Shemitá*⁵. Y los Sabios, en cambio, dicen: Está permitido excavar un canal de irrigación desde el principio durante la *Shemitá*, y únicamente está permitido arreglar los canales obstruidos por la tierra o las piedras en *Jol Hamoed*, pero no está permitido excavar un canal desde el principio.

La Mishná enseña que los Sabios permitieron realizar ciertas labores en Jol Hamoed siempre que se trate de una necesidad del público:

Y está permitido reparar los daños que hayan sufrido los pozos de agua comunitarios que se encuentran en la vía pública —por ejemplo, taparles las fugas—, **y está permitido limpiarles el fondo** para extraer los sedimentos de lodo y piedras. **Y está permitido**

y las *mikvaot*⁶, וְעוֹשֵׂי כָל צֻרְכֵי הָרִבִּים y se realiza cualquier labor para público en Jol Hamoed. וּמִצִּינִין אֶת הַקְּבָרוֹת. Está permitido marcar las tumbas viten y no se impurifiquen, וְיִוצְאֵין אֶף עַל הַכְּלָאִים y también está permitido salgan a los campos para arrancar de raíz el *kiláim*⁷.

NOTAS

5 En la Guemará (4b) se explica el motivo de esta ley.

6 El arreglo de una *mikvé* consiste en extraer el lodo acumulado en su fondo o agregarle el agua necesaria a fin de completar el volumen mínimo de cuarenta seá para que sea válida (Bartenura, primera Mishná del *Tratado de Shekalim*).

7 *Kiláim*: literalmente 'mixtura'. En este contexto se refiere a dos especies distintas que fueron sembradas juntas.

א) נע"י פהש"י לקמן ד' ד"ה עוגיות; ב) וראה פהש"י לקמן ג' א' א' ו'ג' הענין בערך שלח ה' דכמי' הוא ע"ף (בראשית כה) מרגומו והוא משלח; ד) לקמן ו' א' (ס' תוספתא פ"ח); ה) (נ"ב); ו) (נ"ב); ז) (דף ד' ט"ז); ח) (נ"ל) משלח; ט) (ה' תוספתא השנה ופס' עיפה למס' לא נמלא כמ"ד ע"ן מ"י ט"ז).

תורה אור השלם

1. אשר קרך בדרך ויזבב כך כל דתחשלים אתהך ואתה ע"ף ויגע ולא ירא אלקים; דברים יח י"ז. 2. כי יבעל בחרור בחוליה ובעלך בדרך ומשוש חתן על פלה וישע עלקך אלקיך; ישעיהו ס"ב ה'.

הנהגות הב"ח

א) מנ"י ומתקנין את קלקול המים. נ"ב ע"י פהש"י בדף ה' ע"א: ב) שם ואת מקוראות המים ועושין: ג) גמ' משקל לה ואמר אבי שמעון כי לא חרב מעיינה ממעיין שילא בתחלה: ד) רש"י ד"ה שלא יסקה: ה) (ד"ה שמרנה כי' דקראי' לא יפה אדם אמת המים כי אלמלא ולי"ש חרב מעיינה ולי"ש לא חרב תרווייהו אחר ממעיין שילא לא בתחלה כל"ל והס"ד:.

גליון הש"ס

מנ"י ובשביעית בין פסחין. ע"ן לקמן דף ו' ע"ב מוס' ד"ה מרגיעין:

מוסף רש"י

עוגיות. עגול סביב כמו (תענית יט.) עג עונה ועמד בחמה (דקמן ד' א': גומות (חולין אה) לאסוף שם מים להסקות האפן (ברכות ג'). ומציינין את הקברות שטופין סומנים עם הקברות כסיד כדלמר במרובה (נ"ב) ט"ז. של קברות נסיד דחור כעגמות. כדי שלא ילכו אוכלי תרומה למס (דקמן ה'). מושכין את המים מאילן לאילן. דהיינו כשהם בית השלחין, דפסידא יתירא אכיל (דקמן ג').

משקין בית השלחין במועד. שדה שהיא עומדת צהר וזרין להשקותה תמיד משקין אותה אפילו בחולו של מועד לפי שהוא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה וזכר של הפסד התירו חכמים לטרוח צו בחולו של מועד כמו שאנו מואלין בנמסכת

חגיגה (דף י"ח.) דכתיב (נ"ו) ששת ימים תאכל מנחת וציום השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור בעשיית מלאכה אף ששה עזורים בעשיית מלאכה אי מה שביעי עזור בכל מלאכה אף ששה עזורים בכל מלאכה לומר לומר השביעי שביעי עזור בכל מלאכה ואין ששה עזורים בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת ומלאכה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה כגון להשקות בית השלחין התירו חכמים: **ובשביעית.** מפרש בגמרא: **ממעין שילא בתחילה.** דעכשיו מתחיל לנצוט שעדיין לא החזיקה דרכה: **בין ממעיין שילא בתחילה.** אלא מעיין נוצע מומן מרובה: **אכל לא ממי גשמים.** משום דלית ביה טירחא יתירא כדמפרש בגמרא: **גמ' דאחי לאינפולי.** הקרקע שסביבה דעדיין לא החזיקה דרכה: **משקין.** בחולו של מועד ולא חיישין לנמא נפיל ואזיל וטרח טירחא יתירא: **מעיין שילא יאכל בתחילה.** שכבר החזיק דרכו: **מינעיה.** דמשקה ממנו בחולו של מועד: **ביום הצעל.** שדה הוא צעמק ואינו זרין להשקותה ואין בה הפסד אם אין משקה אותה:

קא משמע לן. מתניתין דתני בין ממעיין שילא יאכל בתחילה: **ביום השלחין אין ביום הצעל.** אפילו ממעיין שילא יאכל בתחילה לא: **ינישלי.** וה"ל מתחלף בחי"ת: **מאן סנא.** דמנ"י דפסידא שרי למיטרח בה בחוש"מ כגון בית השלחין: **הרווחה לא.** כגון דבית הצעל דאסור להשקותה מאחר שאין בה הפסד שאין זרין להשקותה אלא להרווחה דמילתא לשויה אפלי חרפי: **אפילו במקום פסידא מטרעה לא ערחינן.** דקמני מתניתין אכל לא ממי גשמים כו' משום דלית ביה טירחא: **מושיני המים מאילן לאילן.** בחולו של מועד אם יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מאילן זה לאילן אחר: **ה' לא יסקה אם השדה כולה.** צבית הצעל קמריי דהרווחה היא. אלמא דהרווחה דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילנותא חרבה ממש.** שנעשה צור למה לי למשקה להיא דהא אין לה תקנה לעולם: **שחרבה ממעיין זה וילא לה מעיין אחר.** שחרב מעיינה שרגילה לשחות ממנו דכיון שרגילה לשחות לא לא משקה לה עכשיו אית ליה פסידא יתירא אפילו הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעיין שילא לה דלאו טירחא הוא אכל מי גשמים ומי קילון דטירחא הוא לא שרי אפילו לבית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי יהודה לא יפנה **ה' מים כו' אלמא דלא**

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן ב.

משקין בית השלחין. שדה שאינה מסתפקת צמי גשמים וזרין להשקותה תמיד ואם אין משקין אותה תדיר נפסדת והלכך משקין אותה בחוש"מ ומשום פסידא שרי ליה רצנן כדאמרין צ"ב אין דורשין (חגיגה דף י"ח. ושם) תניא אידך ששת ימים תאכל

מנחת וציום השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור אף ששה עזורים אי מה שביעי עזור מכל מלאכה אף כל ששה עזורים מכל מלאכה תלמוד לומר השביעי ה"ל יתירא השביעי עזור מכל מלאכה ואין הששה עזורים מכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת:

וחושבין אותה. שאם נתמלא הצור מותר לחטוט להעמיקו שהעפר מיחוח אכל לחופרה בתחילה שהקרקע קשה לא משום דאיכא טירחא יתירא:

ומציינין. דליכא טירחא: **ויוצאין ע"ה הבאיהם.** מזהו הוא לנמא כדאמרין בגמ'

ולא דמי להני אחריי דקמני ומתקנין דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא: **ע"ף ויגע.** למא למים כדכתיב **מאן תנא פסידא אין.** משום דאשכחן לקמן דרבי מאיר פליג עלה דמנ"י והאי קסמ מתניתין לא אמיא אליביה כשאר סממי משום הכי קצעי הש"ס מאן תנא:

מושכין אמת המים כו'. שאם יש שם מים תחת אילן זה יכול למושכס במועד תחת אילן אחר משום דאילן צבית השלחין דמי וזריכין למים טפי והא דתנא מושכין ולא תנא משקין אורחא דמילתא קמני דצענין זה רגילין להשקות אילנות: **י"תר ע"ה בן אמר רבי**

יהודה. עוד היה מממיר יותר אפילו צבית השלחין קא אסר להפנות משום דהוי טירחא יתירא:

לגינתו ולחורבתו. של צית השלחין גינה מקום זרעים מורנה מקום שמרנו אילנותיו ומרשו חורנו ונטעו ושמה הוא זרין למים יותר ולא זו אף זו קמני אי נמי חרב צימו ועשאו גינה וזריכה מים תדיר יותר משאר צית השלחין ומשום דליכא טירחא יתירא לא:

לרבי אליעזר הרווחה דלא מירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מני רבי יהודה היא דתניא **מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב"אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממוש למה לי דמשקי לה **ה' אמר אביי** שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנה חרב מעיינה ולא שנה לא חרב מעיינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא**

רב פפא הא מני רבי יהודה היא דתניא **מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב"אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממוש למה לי דמשקי לה **ה' אמר אביי** שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנה חרב מעיינה ולא שנה לא חרב מעיינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא**

שרי ר' יהודה טירחא יתירא אלמא מנ"י ר' יהודה היא דהא ראב"ע ל"ש חרב מעיינה ממעיין שילא לה בתחילה ול"ש לא חרב תרווייהו אסר: דלמא

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב' וי"א מהלכות שמיטה הלכה ח סמג לאוין ע"ה ועשין דרצנן ב' טושי"ע אית ס"י מקל סעיף א':

ב ב מ"י פ"ו מהלכות יו"ט שם טושי"ע שם סעיף ב': ג ג מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ב' טושי"ע שם סעיף ה':

ד ד מ"י פ"ח מהלכות שמיטה הלכה ע':

ה ה מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ב' טושי"ע שם סעיף ו':

ו ו מ"י שם פ"ו הלכה י טושי"ע שם ס"י מקדמ סעיף ב':

ז ז מ"י שם טושי"ע שם סעיף א':

ח ח מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה יא':

ט ט י מ"י שם הלכה ב' טושי"ע שם ס"י מקל סעיף א':

י י מ"י שם טושי"ע שם סעיף א':

רבינו הנאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעיין שיצא בתחילה ובין ממעיין כו'. ומקשינן השתא יש לומר ממעיין שיצא בתחילה, דהיישקין דלמא אתי לאינפולי ובני ליה אמתה משקין, ממעיין שכבר יצא ונתקן, ועמד מביעאי, ופרקינן, איצטרך לאשמעינן דאפי' ממעיין ישן דליכא חששא דלמא נפיל ובני ליה, [אין] משקין אלא בית השלחין, שהן נטועין צמאין למים, מלשון שלהים, כדמורגמי' והוא ע"ף, משלח. אבל בית הבעל, שכבר גדל והשריש שרשים בקרקע, כמו בעל האשוח, כדכתיב והולידה והצמיחה. בין ממעיין שיצא בתחילה ובין ממעיין שלא יצא בתחילה אין משקין שדה הבעל. ואמרינן, מאן תנא דחייש ממי לפסידא דבית השלחין כדי שלא יפסידו ויבישו והתיר להשקותם, ואפי' הכי לא התיר אלא דבר שאין בו טורח, אבל להשקות ממי גשמים וכיוצא בהן שיש טורח בהן לא התיר. אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא, דתנן ר' אליעזר בן יעקב אומר מושכין מים מאילן לאילן אבל לא יסקה את כל השדה. ודחינן, אימור דשמעת לר' אליעזר דל"ה שרי, הרוויחה, מדקתני לא יסקה את כל השדה, אבל שלא להטריח במקום שיש פסידא מי שמעת ליה, ובא רב פפא ואוקמה לר' יהודה, דתני אין משקין ממעיין היוצא בתחילה אלא שדה בית השלחין שחרבה. ומקשינן אי חרבה למא לי השקאה, אילא מאי חרבה דקתני, חרב מעיינה ויצא מעין אחר בתחלה.

קא משמע לן Nos enseña מתניתין nuestra Mishná, דתני בין ממעין שלא יצא בתחילה al decir «como con aguas de un manantial que no acaba de brotar», etc.

בית השלחין אין בית הבעל Con las aguas de ambos, el campo 'sediento' sí se riega, pero el campo 'satisfecho', לא אפילו ממעין שלא יצא בתחילה לא ni con aguas de un manantial que no acaba de brotar se riega.

וה"א מתחלף בחי"ת Meshalhé¹⁴ נישלהי Y la letra *he* es intercambiable por la letra *jet*.

דמתניתין תנא ¿Quién es el Tana de nuestra Mishná, que sostiene que para evitar una pérdida está permitido realizar una labor que implique esfuerzo en *Jol Hamoed*, como la de regar un campo "sediento"?

Para obtener un beneficio, no está permitido: regar un campo "satisfecho", el cual está prohibido regar porque no se genera ninguna pérdida por el hecho de no hacerlo, שאין צריך להשקותה אלא, de no hacerlo, שאין צריך להשקותה אלא, pues no es necesario regarlo más que para conseguir un beneficio, que sería, en este caso, hacer que los frutos tardíos maduren pronto.

אפילו במקום פסידא מיטרח לא טרחין Y que, aun cuando haya una pérdida de por medio, tampoco está permitido realizar una labor en *Jol Hamoed* si requiere mucho esfuerzo, דקתני מתניתין, pues se enseñó en nuestra Mishná: «Sin embargo, no está permitido regar esos campos con el agua de lluvia que formó un charco [ni con el agua de un pozo que deba ser extraída con un recipiente]», porque dicha acción implica mucho esfuerzo.

Está permitido conducir el agua acumulada alrededor de un árbol hacia otro árbol, בחולו של מועד, en Jol Hamoed: si hay agua acumulada en la base de un árbol, עושין דרך קטן מאילן לאילן, אחר para canalizar el agua de ese árbol hacia el otro.

Siempre y cuando la persona no conduzca el agua a todo el campo. R. Eliezer se refiere a un campo "satisfecho", caso en que regarlo le genera un beneficio a la persona, y abstenerse de hacerlo no le genera

קא משמע לן לא aguas se permite regar incluso un campo "satisfecho". **שנא מעין שיצא בתחילה ולא שנא מעין שלא יצא בתחילה** Para no incurrir en ese error, la Mishná nos enseña que no importa si es un manantial que acaba de brotar y tampoco importa si es un manantial que no acaba de brotar: **בית השלחין אין בית הבעל לא** con las aguas de ambos, el campo "sediento" sí se riega, pero el campo "satisfecho", no.

La Guemará analiza algunas expresiones de la Mishná:

¿Qué es lo que da a entender que ese término, "bet hashelajín", es una expresión que denota 'sed'? **Lo que está escrito**⁸ en el siguiente versículo: **וְאַתָּה עֵיף וְיָגַע** Y tú estabas sediento y cansado. **וּמִתְרַגְּמִין וְאַתָּה מְשֻׁלֵּה וְלֹאִי** Y esa expresión se tradujo al arameo así: "y tú estabas meshalhé y laé"⁹. De aquí vemos que el término *hashelajín* denota 'sed'. **¿Y qué es lo que da a entender que ese término, "bet habaal", es una expresión que denota 'saciedad'?** **Lo que está escrito**¹⁰ en el siguiente versículo: **כִּי יִבְעַל בְּחוּר בְּתוּלָה** Tal como el joven ival con una virgen, [ivaluj tus hijos]¹¹. **וּמִתְרַגְּמִין אַרְי כְּמָה דְּמִיתוּתָב עוֹלָם עִם בְּתוּלָתָא יְתִיבְתָּבּוּן** Y esa oración se tradujo al arameo así: "tal como se sacia el joven con una virgen, se saciarán contigo tus hijos". Vemos de aquí que el término *baal* denota 'saciedad'.

La Guemará se pregunta quién es el Tana que enseñó esta Mishná:

¿Quién es el Tana que sostiene que para evitar una pérdida sí está permitido realizar una labor en Jol Hamoed (regar un campo "sediento"), pero para obtener un beneficio (regar un campo "satisfecho"), no, y que, aun cuando haya una pérdida de por medio, tampoco está permitido realizar una labor en Jol Hamoed si se requiere mucho esfuerzo (extraer agua con un recipiente)? *La Guemará responde:* **אמר רב הונא רבי אליעזר בן** Dijo Rav Huna: El Tana de nuestra Mishná es R. Eliezer ben Yaakov, pues se enseñó en otra Mishná¹²: **אמר רבי אליעזר בן יעקב אומר** R. Eliezer ben Yaakov dice: Está permitido, en un campo "satisfecho", canalizar el agua acumulada alrededor de un árbol hacia otro árbol, excavando un pequeño canal entre ellos, porque esta acción no conlleva ningún esfuerzo¹³, **ובלבד שלא ישקה את השדה כולה, siempre y cuando la persona no riegue así todo el campo, porque eso sí**

NOTAS

8 Devarim 25:18.

9 Las palabras *hashelajín* y *meshalhé* comparten la misma raíz etimológica. Y aunque *hashelajín* se escriba con la letra *jet*, y *meshalhé* con *he*, ambas letras son intercambiables (Rashi).

10 Yeshaiahu 62:5.

11 Las palabras *habaal*, *ival* e *ivaluj* comparten la misma raíz etimológica.

12 Moed Katán 1:3.

13 Según la versión de Rashi que figura al lado del Rif.

14 La palabra *nishalhé* fue reemplazada por *meshalhé*, conforme a la acotación del Masóret Hashás.

א) נע"י פהש"י לקמן ד' ד"ה: עוגיות, ב) וראה פהש"י לקמן ג' א' א) וגי העריך בערך שלח ה' דכמיס הוא ע"ף (בראשית כה) מרגומו והוא משלח; ד) לקמן ו; ה) [וספתה פ"ח]; ו) [פ"ב]; ז) [דף ד' ח' ו"ל] משלח; ט) [הטפתה השנה ופסח עופה נחם לא נמלא כמ"ד ע"ן מ"י ט"ו].

תורה אור השלם
1. אשר קרך בדרך ויזנב קך כל דתחשלים אתריך ואתה ע"ף ויגע ולא ירא אלקים; דברים יח כה
2. כי יבעל בחרור בחוליה יבעליך בדרך ומשוש חתן על פלה יושע עליך אלקיך; ישעיהו סב ה

הנהגות הב"ח

א) מתינ' ומתקנין את קקולו המים. נ"ב ע"י פהש"י בדף ה' ע"א: ב) שם ואת מקוראות המים ועושין: א) גב' משקין לה ואמר אביי שמעיה כו' לא חרב מעינה ממעיין שילא בתתלה: ד) רש"י ד"ה שלא יסקה: א) ד"ה שמרנה כו' דקראי' לא יפה אדם אמת המים כו' אלמלא כו' ל"ש חרב מעינה ול"ש לא חרב תרווייהו אחר ממעיין שילא לה בתתלה כו' וספ"ד:

גליון הש"ס

מתנ' ובשביעית בין פסחיי. ע"ן לקמן דף ו' ע"ב מוס' ד"ה מרגיעין:

מוסף רש"י

עוגיות. עגול סביב כמו (תענית יט.) עג עונה ועמד בחמה (קמח ד': א': גומות (חולין אה) לאסוף שם מים להסקות הנפח (ברכות ג'). ומציינין את הקברות שטופין סמימם עם הקברות כסיד כדלמר במרובה (ב"ק טג.) על קברות נסיד דחור כעגמות. כדי שלא ילכו אוכלי תרומה לטם (קמח ג'). מושכין את המים מאילין לאילין. דהיינו כשהם בית השלחין, דפסידא יתירא איכא (קמח ג').

משקין בית השלחין במועד. שדה שהיא עומדת צהר וזריך להשקותה תמיד משקין אותה אפילו בחולו של מועד לפי שהוא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה ודבר של הפסד התירו חכמים לטרוח בו בחולו של מועד כמו שאנו מוצאין במסכת

חגיגה (דף יח.) דכתיב (טו) ששת ימים תאכל מנחת וציום השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור בעשיית מלאכה אף ששה עזורים בעשיית מלאכה אי מה שביעי עזור בכל מלאכה אף ששה עזורים בכל מלאכה לומר לומר השביעי שביעי עזור בכל מלאכה ואין ששה עזורים בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת ומלאכה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה כגון להשקות בית השלחין התירו חכמים: **ובשביעית**. מפרש בגמרא:

ממעין שילא בתתלה. דעכשו מתחיל לנצוט שעדיין לא החזיקה דרכה: **בין ממעיין שילא בתתלה**. אלא מעיין נוצע מומן מרובה: **אכל לא ממי גשמים**. משום דלית ביה טירחא יתירא כדמפרש בגמרא: **גב' דאחי לאינפולי**. הקרקע שסביבה דעדיין לא החזיקה דרכה: **משקין**. בחולו של מועד ולא חיישין ללמא נפיל ואזיל וטרח טירחא יתירא: **מעיין שילא בתתלה**. שכבר החזיק דרכו: **מיבעיא**. דמשקה ממנו בחולו של מועד: **ביום הבעל**. שדה הוא צעמק ואינו זריך להשקותה ואין בה הפסד אם אין משקה אותה: **קא משמע לן**. מתנייתן דתני בין ממעיין שילא ילא בתתלה: **ביום השלחין אין ביום הבעל**. אפילו ממעיין שילא ילא בתתלה לא: **ינישלי**. וה"א מתחלף בחי"ת: **מאן סנא**. דמתנ' דפסידא שרי למיטרח בה בחוש"מ כגון בית השלחין: **הרווחה לא**. כגון דבית הבעל דאסור להשקותה מאחר שאין בה הפסד שאין זריך להשקותה אלא להרווחה דמילתא לשויה אפלי חרפי: **אפילו במקום פסידא מטרנה לא עריחין**. דקמני מתנייתן אכל לא ממי גשמים כו' משום דלית ביה טירחא: **מושפין המים מאילן לאילן**. בחולו של מועד אם יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מאילן זה לאילן אחר: **ה' לא יסקה אם השדה כולה**. בבית הבעל קמריי דהרווחה היא. אלמא דהרווחה דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילינא חרבה ממש**. שנעשה צור למה לי למשקה להיא דהא אין לה תקנה לעולם: **שחרבה ממעיין זה וילא לה מעיין אחר**. שחרב מעינה שרגילה לשחות ממנו דכיון שרגילה לשחות לא לא משקה לה עכשו אית ליה פסידא יתירא אפילו הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעיין שילא לה דלאו טירחא הוא אכל מי גשמים ומי קילון דטירחא הוא לא שרי אפילו לבית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי יהודה לא יפנה **י** מים כו' אלמא דלא

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן ב.

משקין בית השלחין. שדה שאינה מסתפקת במי גשמים וזריך להשקותה תמיד ואם אין משקין אותה תדיר נפסדת והלכך משקין אותה בחוש"מ ומשום פסידא שרו ליה רבנן כדאמרין ב' אין דורשין (חגיגה דף יח. וס) תניא אידך ששת ימים תאכל

מנחת וציום השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור אף ששה עזורים אי מה שביעי עזור מכל מלאכה אף כל ששה עזורים מכל מלאכה תלמוד לומר השביעי ה"א יתירא השביעי עזור מכל מלאכה ואין הששה עזורים מכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת:

וחושפין אותה. שאם נתמלא הצור מותר לחטוט להעמיקו שהעפר מיחוח אכל לחופרה בתתלה שהקרקע קשה לא משום דאיכא טירחא יתירא:

ומציינין. דליכא טירחא: **ויוצאין ע"ה הבאיים**. מזהו הוא ללמא כדאמרין בגמ'

ולא דמי להני אחריי דקמני ומתקנין דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא: **ע"ף ויגע**. למא למים כדכתיב **מאן תנא פסידא אין**. משום דאשכחן לקמן דרבי מאיר פליג עלה דמתנ' והאי קסמ מתניין

לא אמיא אליביה כשאר סממי משום הכי קצעי הש"ס מאן תנא: **מושכין אמת המים כו'**. שאם יש שם מים תחת אילן זה יכול למושכס במועד תחת אילן אחר משום דאילן בבית השלחין דמי וזריכין למים טפי והא דתנא מושכין ולא תנא משקין אורחא דמילתא קמני דצענין זה רגילין להשקות אילנות: **י"תר ע"ה בן אמר רבי**

יהודה. עוד היה מממיר יותר אפילו בצית השלחין קא אסר להפנות משום דהוי טירחא יתירא:

לגינתו ולחורבתו. של צית השלחין גינה מקום זרעים חורבה מקום שחרבו אילנותיו ומרשו חורבו ונטעו ושמה הוא זריך למים יותר ולא זו אף זו קמני אי נמי חרב צימו ועשאו גינה וזריכה מים תדיר יותר משאר צית השלחין ומשום דליכא טירחא יתירא לא:

לרבי אליעזר הרווחה דלא מירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מגי רבי יהודה היא דתניא **מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב' אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממוש למה לי דמשקי לה **א** אמר אביי שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנה חרב מעינה ולא שנה לא חרב מעינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא**

רב פפא הא מגי רבי יהודה היא דתניא **מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב' אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממוש למה לי דמשקי לה **א** אמר אביי שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנה חרב מעינה ולא שנה לא חרב מעינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא**

שרי ר' יהודה טירחא יתירא אלמא מתנ' ר' יהודה היא דהא ראב"ע ל"ש חרב מעינה ממעיין שילא לה בתתלה ול"ש לא חרב תרווייהו אסר: דלמא

משקין

בית השלחין במועד *ובשביעית בין ממעיין שיצא בתחילה בין ממעיין שלא יצא בתחילה **באבל** אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון **ז'אין עושין** **ב** עוגיות לגפנים **ר' אלעזר בן עזריה** אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית וחכמים אומרים **עושין את האמה בתחילה בשביעית** **י'ומתקנין את המקולקלות במועד** **ב** **י'ומתקנין את קרקולי המים שברשות הרבים וחושפין אותן** **י'ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת** **ב** **מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים** **י'ומציינין את הקברות** **י'יוצאין אף על הכלאים: גב' השתא יש לומר ממעיין שיצא בתחילה דאתי לאינפולי משקין ממעיין שלא יצא בתחילה אי דלא אתי לאינפולי מיבעיא אמרי אצטריך אי תנא מעיין שיצא בתחילה הוה אמינא הכא הוא דבית השלחין אין בית הבעל לא משום דאתי לאינפולי אבל מעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי אימא אפילו בית הבעל נמי קא משמע לן לא שנה מעיין שיצא בתחילה ולא שנה מעיין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא ומאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא היא דכתיב **א** **ואתה עוף ויגע ומתרגמינן ואת משלהי ולא** ומאי משמע דהאי בית הבעל לישנא דמייתבותא היא דכתיב **ב** **כי יבעל בחרור בתולה ומתרגמינן ארי כמה דמיתותב עולם עם בתולתא יתייתבון בגויך בנייך מאן תנא** **ד** **דפסידא אין הרווחה לא** **ו** **ואפילו במקום פסידא מיטרח נמי לא מרחינן אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא דתנן **ה** **רבי אליעזר בן יעקב אומר מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את הישרה כולה אימור דשמעת ליה******

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב' ופ"א מהלכות שמיטה הלכה ח' סמג לאוין ע"ה ועשין דרננן ב' טו"ש"ע א"ת כ"י מקלם סעיף א':

ב ב מ"י פ"ו מהלכות יו"ט שם טו"ש"ע שם סעיף ב': **ג** ג מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג' טו"ש"ע שם סעיף ה':

ד ד מ"י פ"א מהלכות שמיטה הלכה ט':

ה ה מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג' טו"ש"ע שם סעיף ו':

ו ו מ"י שם פ"ו הלכה י' טו"ש"ע שם כ"י מקלם סעיף ב':

ז ז מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף א':

ח ח מ"י פ"ו מהלכות יו"ט הלכה יא':

ט ט י מ"י שם הלכה ב' טו"ש"ע שם כ"י מקלם סעיף א':

י י מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף א':

רבינו הנאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעיין שיצא בתחילה ובין ממעיין כו'. ומקשינן השתא יש לומר ממעיין שיצא בתחילה, דהיישקין דלמא אתי לאינפולי ובני ליה אמת משקין, ממעיין שכבר יצא ונתקין, ועמד מיבעיא, ופרקינן, איצטריך לאשמעינן, דאפי' ממעיין ישן דליכא חששא דלמא נפיל ובני ליה, [אין] משקין אלא בית השלחין, שהן נטועין צמאין למים, מלשון שלהים, כדמרגמינ' והוא ע"ף, משלהי. אבל בית הבעל, שכבר גדל והשוריש שרשים בקרקע, כמו בעל באשור, כדכתיב והולידה והצמיחה. בין ממעיין שיצא בתחילה ובין ממעיין שלא יצא בתחילה אין משקין שדה הבעל. ואמרינן, מאן תנא דחייש ל' לפסידא דבית השלחין כדי שלא יפסידו ויבישו והתיר להשקותם, ואפי' הכי לא התיר אלא דבר שאין בו טורח, אבל להשקות ממי גשמים וכיוצא בהן שיש טורח בהן לא התיר. אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא, דתנן ר' אליעזר בן יעקב אומר מושכין מים מאילן לאילן, אבל לא ישקה את כל השדה. ודחינן, אימור דשמעת לר' אליעזר דל ר' שרי, הרויחה, מדקתני לא ישקה את כל השדה, אבל שלא להטריח במקום שיש פסידא מי שמעת ליה, ובא רב פפא ואוקמה לר' יהודה, דתני אין משקין ממעיין היוצא בתחילה אלא שדה בית השלחין שחרבה. ומקשינן אי חרבה למא לי השקאה, אילא מאי חרבה דקתני, חרב מעינה ויצא לה מעין אחר בתתלה.

ningún perjuicio. אֵלֶּמָה דִּהְיוּהָה דְּמִילְתָּא. **Vemos, por lo tanto, que R. Eliezer prohíbe la obtención de un beneficio en *Jol Hamoed* cuando éste es fruto de la realización de una labor que exige mucho esfuerzo.**

מש **Si** **dices** **que** **הריב** **אלימא** **מומ**
 su significado es que **“se secó”**
literalmente; **שנעשה בור** es decir, **que** **el**
 campo **quedó desolado**, **למה לי למשקה**
להיא **para qué** **querría** **la persona**
regarlo? **דהא אין לה תקנה לעולם** **si** **ya** **no**
tiene arreglo!

שֶׁחֶרְבָהּ מִמַּעֲיִין זֶה יוֹצֵא לָהּ מַעֲיִין אַחֵר
R. Yehuda se refirió a que el manantial
se secó, pero brotó otro manantial.
O sea, que
שֶׁחֶרַב מַעֲיִינָה שֶׁרָגְלָהּ לְשׁוֹתוֹת מִמֶּנּוּ
que se secó el manantial del que el campo
solía abastecerse, אִי דְכִיּוֹן שֶׁרָגְלָהּ לְשׁוֹתוֹת אִי
דְכִיּוֹן שֶׁרָגְלָהּ לְשׁוֹתוֹת אִי דְכִיּוֹן שֶׁרָגְלָהּ לְשׁוֹתוֹת אִי
pues, לא מִשְׁקָהּ לֵה עֲכָשׂוּ אִתּוֹ לִיָּה פִּסְדָּא יִתְרָא
dado que el campo solía “beber” de
ese manantial constantemente, si la
persona no lo riega en ese momento,
sufrirá un gran perjuicio; אֲפִילוּ הֵכִי
לֹא שָׂרִי רַבִּי יְהוּדָה אֵלֶּא מִמַּעֲיִין שֶׁצָּא לָהּ דְּלֹא
y ni en esas condiciones
R. Yehuda permite regar el campo
sino únicamente con las aguas del
manantial que acaba de brotar, ya que
eso no implica un esfuerzo tan grande;
אָבָל מִי גָשְׁמִים וְכִי קִילוֹן דְּסִרְחָא הוּא
pero regarlo con agua de lluvia o con la que
se debe extraer con un recipiente, lo
cual sí implica mucho esfuerzo, לֹא שָׂרִי
no lo permite ni para
regar un campo “sediento”. וְעוֹד חֲוִינָן
Y, además, דְּקָאֻמֵּר רַבִּי יְהוּדָה לֹא יִפְנֶה מִיָּם כּו'
se puede observar que R. Yehuda
dijo: «La persona no tiene permitido
desviar un canal de agua, etc.». אֱלֵמָּא
Vemos que דְּלֹא שָׂרִי רַבִּי יְהוּדָה סִרְחָא יִתְרָא
R. Yehuda no permite la realización de
una labor que exige mucho esfuerzo en
Jol Hamoed. אֱלֵמָּא מִתְּנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה הוּא
Por lo tanto, también vemos que el
Tana de nuestra Mishná es R. Yehuda,
דְּהָא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה לֹא שָׂנָא חֶרֶב מַעֲיִינָה
ya que, para R. Elazar ben Azaria, no
importa si su manantial se secó y
tampoco importa si su manantial
se secó: מִתְּרֻיָּהּ אִסֵּר en ambos casos él
prohíbe regar el campo con aguas de
un manantial que acaba de brotar¹⁶.

implica un poco de esfuerzo, y el hecho de no regarlo no le genera ningún perjuicio». *La Guemará rechaza la respuesta de Rav Huna:* אִמּוֹר דְּשִׁמְעַתָּ לִיהּ לְרַבִּי אימור דשמעת ליה לרבי. **Lo que escuchamos decir a R. Eliezer ben Yaakov en esa Mishná es que,** si la labor le genera **un beneficio** a la persona, **no** está permitido realizarla en *Jol Hamoed*; **לִיהּ שְׁמַעְתָּ מִי שְׁמַעְתָּ לִיהּ** pero que esté prohibido realizar una labor que implique **mucho esfuerzo cuando hay una pérdida** de por medio, ¿acaso lo escuchamos decir eso?

La Guemará da otra respuesta:

יתֵר על כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: «מִי חֲרֵבָה? Quén es el Tana de nuestra Mishná? Es R. Yehuda, pues se enseñó en una Baraitá: «Con las aguas de un manantial que acaba de brotar está permitido regar también un campo “satisfecho”. Estas son las palabras de R. Meir. R. Yehuda dice: No está permitido regar con esas aguas más que un campo “sediento” que se secó. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר לֹא כֵךְ וְלֹא כֵךְ. R. Elazar ben Azaria dice: No es correcta ni una opinión ni la otra. La Baraitá continúa: יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: «מִי חֲרֵבָה? Más aún, dijo R. Yehuda: לֹא יִפְנֶה אָדָם אֶמֶת הַמַּיִם וַיִּשְׁקֶה לְגִינתוֹ וּלְחֻרְבָתוֹ בְּחוּלּוֹ שֶׁל La persona no tiene permitido desviar un canal de agua para regar su huerto ni para regar lo que plantó sobre los escombros de su casa¹⁵, en Jol Hamoed, pues esto conlleva mucho esfuerzo». La Guemará analiza las palabras de R. Yehuda: מִי חֲרֵבָה? ¿Qué significa «un campo “sediento” que se secó»? אִילֵּימָא חֲרֵבָה מִמָּשׁ לָמָּה לִּי דְּמִשְׁקֵי לָהּ? Si dices que su significado es “se secó” literalmente porque no quedó en él ninguna planta, ¿para qué se regaría ese campo? אָמַר אַבְיִי שְׁחֲרָבָה מִמַּעֲיִן זֶה וַיֵּצֵא לָהּ מַעֲיִן אַחֵר. Más bien, dijo Abaye: “R. Yehuda se refirió a que el manantial que abastecía el campo se secó, pero brotó otro manantial nuevo; y si la persona no regaba el campo en ese momento, la pérdida habría sido grande. Por eso R. Yehuda permite regarlo con las aguas del manantial nuevo; pero prohíbe regarlo con las aguas que se extraen de un pozo con un recipiente, porque eso exige mucho esfuerzo”. Vemos que R. Yehuda prohíbe realizar una labor que le genere un beneficio a la persona, como la de regar un campo “satisfecho”, y, además, prohíbe realizar una labor que exija mucho esfuerzo aunque sirva para evitar una pérdida. Por lo tanto él es el Tana de nuestra Mishná.

La Guemará termina de analizar la Baraitá:

«R. Elazar ben Azaria dice: No es correcta ni una opinión ni la otra». *La Guemará explica su intención:* R. Elazar quiso decir que **no importa** si su manantial se secó y **tampoco importa** si su manantial no se secó: **מעין שצא בַּתְּחִילָה לֹא** de todos modos, con las aguas **de un manantial que** acaba de brotar no está permitido regar un campo en *Jol Hamoed*.

La Guemará objeta la respuesta de Rav Papa:

Quizás no lo es, porque hasta aquí no ha dicho R. Yehuda que un campo “sediento” sí se permite regar, y que un campo ‘satisfecho’, no, **אֵלָא מַעֲיִין שִׁיבָא בְּתַחֲלִילָה**, más que con el agua de un manantial que acaba de brotar,

NOTAS

15 *Tosafot.*

16 Aquí, la traducción de Rashi se apega a las acotaciones del *Baj*.

(א) נע"י פהש"י לקמן ד: ד"ה: עוגיות; (ב) וראה פהש"י לקמן ג: (ג) ובי הענין בערך שלח ה' דכמיס הוא ע"ף (בראשית כה) מרגומו והוא משלח; (ד) לקמן ו: (ה) [מספחה פ"ח]; (ו) [פ"ב]; (ז) [דף ד:]; (ח) [ג"ל משלח]; (ט) [הטפחה השנה ופסח עיפה נחם לא נמלא כמ"ד עין מ"יט:];

תורה אור השלם

1. אשר קרך בדרך ויזבב כך כל דתחשלים אתהך ואתה ע"ף ויזבב ולא ירא אלקים; דברים יח: 2. כי יבעל בחרור בחוליה ובעלך בדרך ומשוש חתן על פלה וישע עלקך אלקיך; ישעיהו ס"ב ה

הנהגות הב"ח

(א) מתני' ומתקנין את קקולו המים. נ"ב ע"י פהש"י בדף ה' ע"א: (ב) שם ואת מקוואות אמת המים ועושין: (ג) גב' דמשקן לה ואמר אביי שמעיה כ"י לא חרב מעינה ממעיין שלא נתחלה: (ד) רש"י ד"ה שלא יסקה: (ה) ד"ה שמרנה כ"י דקרא"י לא יפה אדם אמת המים כ"י אלמה כ"י ל"ש חרב מעינה ול"ש לא חרב תריוויה אחר ממעיין שלא לה נתחלה כ"ל והס"ד:

גליון הש"ס

מתני' ובשביעית בין פסחיי. עין לקמן דף ו' ע"ב מוס' ד"ה מרגיעין:

מוסף רש"י

עוגיות. עגול סביב כמו (תענית יט.) עג עונה ועמד בחמה (קמח ד:): א"י: גומות (חולין אה.) לאסוף שם מים להסקות האפן (ברכות ג:). ומציינין את הקברות. שטורן סמינים עם הקברות כסיד כדלמר במרובה (ב"ק טג.) על קברות נסיד דחור כעגמות. כדי שלא ילכו אוכלי תרומה לטם (קמח ג:). מושכין את המים מאילן לאילן. דהיינו כשהם בית השלחין, דפסידא יתירא אכלא (קמח ג:).

משקין בית השלחין במועד. שדה שהיא עומדת צהר וזרין להשקותה תמיד משקין אותה אפילו בחולו של מועד לפי שהוא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה וזכר של הפסד התירו חכמים לטרות צו בחולו של מועד כמו שאנו מוצאין במסכת

חגיגה (דף יח.) דכתיב (דברים טו) ששת ימים תאכל מנחת וציוס השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור בעשיית מלאכה אף ששה עזורים בעשיית מלאכה אי מה שביעי עזור בכל מלאכה אף ששה עזורים בכל מלאכה לומר לומר השביעי שביעי עזור בכל מלאכה ואין ששה עזורים בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזו מלאכה אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת ומלאכה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה כגון להשקות בית השלחין התירו חכמים: **ובשביעית.** מפרש בגמרא:

ממעין שיא כחילה. דעכשיו מתחיל לנצות שעדיין לא החזיקה דרכה: **בין ממעין שלא יא כחילה.** אלא מעין נוצע מומן מרובה: **אכל לא ממי גשמים.** משום דלית ביה טירחא יתירא כדמפרש בגמרא: **גב' דאחי לאינפול.** הקרקע שסביבה דעדיין לא החזיקה דרכה: **משקין.** בחולו של מועד ולא חיישין לנלא נפיל ואילו טורח טירחא יתירא: **מעין שלא יא כחילה.** שכבר החזיק דרכו: **מינעיה.** דמשקה ממנו בחולו של מועד: **בית הבעל.** שדה הוא בעמק ואינו נרץ להשקותה ואין בה הפסד אם אין משקה אותה: **קא משמע לן.** מתניתין דתני בין ממעין שלא יא כחילה: **בית השלחין אין בית הבעל.** אפילו ממעין שלא יא כחילה לא: **ינישלי.** וה"א מתחלף בחי"ת: **מאן סנא.** דמתני' דפסידא שרי למיטרח צה בחוש"מ כגון בית השלחין: **הרווחה לא.** כגון דבית הבעל דאסור להשקותה מאחר שאין בה הפסד שאין נרץ להשקותה אלא להרווחה דמילתא לשויה אפלי חרפי: **אפילו במקום פסידא מטרנה לא ערחינן.** דקמני מתניתין אכל לא ממי גשמים כו' משום דלית ביה טירחא: **מושקין המים מאילן לאילן.** בחולו של מועד אם יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מאילן זה לאילן אחר: **(י) לא יסקה אם השדה כולה.** צבית הבעל קמריי דהרווחה היא. אלמא דהרווחה דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילומא חרבה ממש.** שנעשה צור למה לי למשקה להיא דהא אין לה תקנה לעולם: **שחרבה ממעין זה ויאל לה מעין אחר.** שחרב מעינה שרגילה לשחות ממנו דכיון שרגילה לשחות לא לא משקה לה עכשיו אית ליה פסידא יתירא אפילו הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעין שיא לא דלאו טירחא הוא אכל מי גשמים ומי קילון דטירחא הוא לא שרי אפילו לבית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי יהודה לא יפנה (י) מים כו' אלמא דלא

משקין

א"בית השלחין במועד *ובשביעית בין ממעין שיצא בתחילה בין ממעין שלא יצא בתחילה **באבל** אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון **ו'אין עושין** ^(א) **עוגיות לגפנים ר' אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית וחכמים אומרים י'עושין את האמה בתחילה בשביעית** **י'ומתקנין את המקולקלות במועד** ^(ב) **י'ומתקנין את קרקולי המים שברשות הרבים וחושטין אותן** **י'ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת** ^(ג) **מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים** **י'ומציינין את הקברות** **י'ויוצאין אף על הכלאים:** **גב' השתא יש לומר ממעין שיצא בתחילה דאתי לאינפול משקין ממעין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפול מיבעיא אמרי אצטריך אי תנא מעין שיצא בתחילה הוה אמינא הכא הוא דבית השלחין אין בית הבעל לא משום דאתי לאינפול אבל מעין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפול אימא אפילו בית הבעל נמי קא משמע לן לא שנא מעין שיצא בתחילה ולא שנא מעין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא ומאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא היא דכתיב ^(א) **ו'אתה עוף ויגע ומתרגמינן ואת משלהי ולא ומאי משמע דהאי בית הבעל לישנא דמייתבותא היא דכתיב** ^(ב) **כי יבעל בחרור בתולה ומתרגמינן יתיבתון בגויך בנייך מאן תנא** ^(ג) **דפסידא אין הרווחה לא** **ו'ואפילו במקום פסידא מיטרח נמי לא טרחינן אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא דתנן** ^(ד) **רבי אליעזר בן יעקב אומר מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את הישרה כולה אימור דשמעת ליה****

משקין בית השלחין. שדה שאינה מסתפקת צמי גשמים וזרין להשקותה תמיד ואם אין משקין אותה תדיר נפסדת והלכך משקין אותה בחוש"מ ומשום פסידא שרו ליה רבנן כדאמרין **צ"י** **אין דורשין** (חגיגה דף יח. וסס) תניא **אידך** ששת ימים תאכל מנחת וציוס השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזור אף ששה עזורים אי מה שביעי עזור מכל מלאכה אף כל ששה עזורים מכל מלאכה תלמוד לומר השביעי ה"א יתירא השביעי עזור מכל מלאכה ואין הששה עזורים מכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת:

וחושטין אותה. שאם נתמלא הצור מותר לחטוט להעמיקו שהעפר מיחוח אכל לחופרה בתחילה שהקרקע קשה לא משום דאיכא טירחא יתירא:

ומציינין. דליכא טירחא: **וי'וצאין ע' הכלאים.** מזהו הוא לנלא כדאמרין בגמ'

ולא דמי להני אחריני דקמני ומתקנין דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא: **עוף ויגע.** למא' למים כדכתיב ^(א) **הרוימי נפש עיפה ויומיה לא:** **מאן תנא פסידא אין.** משום דאשכחן לקמן דרבי מאיר פליג עלה דמתני' והאי קסמ מתניתין לא אמיא אליביה כשאר סממי משום הכי קצעי הש"ס מאן תנא:

מושכין אמת המים כו'. שאם יש שם מים תחת אילן זה יכול למושכס במועד תחת אילן אחר משום דאילן צבית השלחין דמי וזריכין למים טפי והא דתנא מושכין ולא תנא משקין אורחא דמילתא קמני דצענין זה רגילין להשקות אילנות: **י'תר ע' בן אמר רבי יהודה.** עוד היה מממיר יותר אפילו צבית השלחין קא אסר להפנות משום דהוי טירחא יתירא: **ל'גיתו ולחורבתו.** של צית השלחין גינה מקום זרעים חורבה מקום שמרנו אילנותיו ומרשו חורבו ונטעו ושמה הוא נרץ למים יותר ולא זו אף זו קמני אי נמי חרב צימו ועשאו גינה וזריכה מים תדיר יותר משאר צית השלחין ומשום דליכא טירחא יתירא לא:

לרבי אליעזר הרווחה דלא טירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מגי רבי יהודה היא דתניא ^(א) **מעין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר** ^(ב) **אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על בן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגיתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממוש למה לי דמשקי לה** ^(ג) **אמר אביי שחרבה ממעין זה ויצא לה מעין אחר רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנא חרב מעינה ולא שנא לא חרב מעינה מעין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעין שיצא בתחילה דלמא**

ר' יהודה היא דהא ראב"ע ל"ש חרב מעינה ממעין שיא לא כחב חרבויהו אסר: דלמא

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן ב.

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב' וי"א מהלכות שמיטה הלכה ח' סמג לאוין ע"ב ועשין דרננן **ב** טו"ע ע"ב אית כ"י מקלס סעיף א':

ב ב מ"י פ"ו מהלכות יו"ט שם טו"ע שם סעיף ב': **ג** ג מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ב' טו"ע שם סעיף ה':

ד ד מ"י פ"ח מהלכות שמיטה הלכה ט':

ה ה מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ב' טו"ע שם סעיף ו':

ו ו מ"י שם פ"ז הלכה י' טו"ע שם ס' מקדמ סעיף ב':

ז ז מ"י שם טו"ע שם סעיף א':

ח ח מ"י פ"ח מהלכות יו"ט הלכה יא':

ט ט י מ"י שם הלכה ב' טו"ע שם ס' מקלס סעיף א' ב':

י י מ"י שם טו"ע שם סעיף א':

רבינו הנאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעין שיצא בתחילה ובין ממעין כו'. ומקשינן השתא יש לומר ממעין שיצא בתחילה, דחיישין דלמא אתי לאינפול ובני ליה אמת משקין ממעין שכבר יצא ונתקין ועמד מביעיא. ופרקינן, איצטריך לאשמעינן דאפי' ממעין ישן דליכא חששא דלמא נפיל ובני ליה, [אין] משקין אלא בית השלחין, שהן נטועין צמאין למים, מלשון שלהים, כדמורגמי' והוא עוף, משלהי. אבל בית הבעל, שכבר גדל והשריש שרשים בקרקע, כמו בעל השתו, כדכתיב והולידה והצמיחה. בין ממעין שיצא בתחילה ובין ממעין שלא יצא כחחילה אין משקין שדה הבעל. ואמרין, מאן תנא דחייש ממי לפסידא דבית השלחין כד' שלא יפסידו ויבישו והתיר להשקותם, ואפי' הכי לא התיר אלא דבר שאין בו טורח, אבל להשקות ממי גשמים וכיוצא בהן שיש טורח בהן לא התיר. אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא, דתנן ר' אליעזר בן יעקב אומר מושכין מים מאילן לאילן, אבל לא ישקה את כל השדה. ודחינן, אימור דשמעת לר' אליעזר דאמר שרי, הרויחה, מדקתני לא ישקה את כל השדה, אבל שלא להטריח במקום שיש פסידא מי שמעת ליה, ובא רב פפא ואוקמה לר' יהודה, דתני אין משקין ממעין היוצא בתחילה אלא שדה בית השלחין שחרבה. ומקשינן אי חרבה למא לי השקאה, אילא מאי חרבה דקמני, חרב מעינה ויצא מעין אחר כחתלה.